

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2008 M. BIRŽELIO 25 D. NUTARIMO NR. 623 „DĖL
SPORTO, KULTŪROS IR PRAMOGŲ PASLAUGŲ TEIKIMO IR VARTOTOJŲ
INFORMAVIMO, TEIKIANT ŠIAS PASLAUGAS, TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO“
PAKEITIMO“ PROJEKTO (TOLIAU – NUTARIMO PROJEKTAS) (TAP NR. 20-584)
(TAIS NR. 20-5202)**

2020-04-14 Nr.NV-1045

Vilnius

Įvertinę Nutarimo projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias esmines pastabas:

Nutarimo projektu siūlomame papildyti Sporto, kultūros ir pramogų paslaugų teikimo ir vartotojų informavimo, teikiant šias paslaugas, taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 623 (toliau – Taisyklės), 13.5 papunktyje be kita ko numatoma pareiga paslaugų teikėjui: *tu atveju, jeigu teisės aktu būtų nustatomas laikinas sporto, kultūros ir pramogų paslaugų teikimo draudimas ir dėl to paslaugų teikėjas negalėtų nustatyti laiku teikti paslaugų, jis privalėtų nustatyti vėlesnę paslaugų teikimo datą, kuri negalėtų būti vėlesnė kaip 6 mėnesiai nuo nurodyto draudimo pabaigos*. Taip pat numatoma, kad *jeigu vartotojas nesutiktų su paslaugų teikėjo pasiūlymu, jam ne vėliau kaip per 14 dienų nuo vėlesnės paslaugų teikimo datos turėtų būti grąžinta už paslaugas sumokėta bilieta, abonemento kaina (įskaitant visus mokesčius)*. Taigi, iš esmės Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu siūloma nustatyti privalomą ūkinės veiklos sąlygą (pareigą paslaugų teikėjams) ir vartotojų teisių ribojimą (galimybė atgauti už laiku nesuteiktą paslaugą sumokėtas lėšas būtų nukeliama daugiau nei pusei metų (maksimalaus termino atveju), be to, būtų ribojama vartotojo teisė savo nuožiūra įsigyti ir naudoti paslaugas). Atkreiptinas dėmesys, kad Taisyklės patvirtintos remiantis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 10 straipsnio 1 dalies 4 punktu, kuriuo Lietuvos Respublikos Vyriausybei pavesta tvirtinti (ar įgalioti tai padaryti kitas valstybės institucijas ar įstaigas) atskirų paslaugų rūšių teikimo taisykles. Manytina, kad šis teisinis pagrindas nėra pakankamas Nutarimo projektu siūlomam teisiniui reguliavimui nustatyti, t. y., suteikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei įgaliojimus nustatyti nutarimu paslaugų teikimo sąlygas ar juo labiau vartotojų teisių ribojimus (tai patvirtina ir faktas, jog Taisyklių turinys iš esmės yra susijęs tik su paslaugų teikėjo pareigos tinkamai informuoti vartotojus išpildymu). Atkreiptinas dėmesys, kad valstybės pareiga ginti vartotojų interesus yra įtvirtinta tiesiogiai Lietuvos Respublikos

Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalyje. Kaip yra pažymėjęs Lietuvos Aukščiausiasis Teismas („Vartotojų teisių apsauga vartojimo sutartiniuose santykiuose: teisinio reguliavimo ir teismų praktikos apžvalga Nr. 30“. Teismų praktika. 2009 m.): *ši konstitucinė nuostata yra vienas iš pamatinių Lietuvos ūkio tvarkymo principų*. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad valstybė turi reguliuoti ūkinę veiklą taip, jog ji tarnautų bendrai tautos gerovei. Atsižvelgiant į teikime Lietuvos Respublikos Vyriausybei Kultūros ministerijos išdėstytus argumentus, darytina išvada, kad siūlomu teisiniu reguliavimu (nustatant tam tikras pareigas paslaugų teikėjams ir ribojimus vartotojų teisėms) siekiama naudoti bendrai tautos gerovei, t. y., minimizuoti neigiamus padarinius šalies ekonomikai, kilusius dėl šalyje susidariusios ekstremalios situacijos. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, jog siūlomas teisinis reguliavimas turėtų būti nustatomas įstatymu, t. y., dėl ūkinės veiklos sąlygų ir vartotojų teisių ribojimų apimtį (paslaugų teikėjų ir vartotojų interesų balanso) bei jų atitikties bendram tautos gerovės interesui turėtų spręsti visos tautos atstovybė – Lietuvos Respublikos Seimas. Atkreiptinas dėmesys, jog analogiškos problemos turizmo paslaugų sektoriuje sprendimui Lietuvos Respublikos Vyriausybė pateikė Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamus Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo pakeitimus. Todėl neaišku, kodėl analogiškiems klausimams spręsti siūlomos skirtingos teisinio reguliavimo formos.

Pasisakydamas dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 5 dalies, Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog „ši konstitucinė nuostata suponuoja tai, kad teisės normomis turi būti nustatytos įvairios vartotojų interesų gynimo priemonės, kad valstybės institucijos turi kontroliuoti, kaip ūkio subjektai laikosi nustatytų reikalavimų, ir kt.“ (pvz., 2020 m. vasario 10 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalį valstybė, reguliuodama ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, privalo derinti asmens ir visuomenės interesus (2003 m. kovo 17 d., 2013 m. gegužės 16 d. nutarimai), įvairias Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, *inter alia* ūkinės veiklos laisvę, vartotojų interesų apsaugą (2017 m. gegužės 30 d., 2020 m. vasario 10 d. nutarimai). Įvertinus siūlomo teisinio reguliavimo turinį, kyla pagrįstų abejonių ar jis atitinka minėtus konstitucinio proporcingumo principo elementus. Manytina, kad vartotojui nepaliekant teisės rinktis, t. y., pasinaudoti paslaugos teikėjo pateiktu pasiūlymu dėl paslaugos suteikimo termino nukėlimo ar teise nedelsiant susigrąžinti už paslaugą sumokėtas lėšas, būtų neproporcingai ribojamos vartotojų teisės. Šiuo atveju paslaugos teikėjų – verslininkų, ekonominės problemos būtų sprendžiamos iš esmės vartotojų interesų sąskaita ir tokiu būdu nebūtų išlaikomas vartotojų ir paslaugų teikėjų interesų balansas. Atkreiptinas dėmesys, kad vienas iš vartojimo satarčių ypatumų yra būtent tai, kad vartojimo santykiuose vartotojo interesams yra suteikiama didesnė apsauga. Šiuo atveju būtų įtvirtintas visiškai priešingas teisinis reguliavimas. Be to, svarbu pabrėžti ir į tai, jog nėra jokių

garantijų, kad po 6 mėnesių paslaugos teikėjas vis dar veiks ir vartotojas galės gauti vėlesniam terminui nukeltą paslaugą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad: Kultūros ministerijos keliama problema turėtų būti sprendžiama įstatymo lygmeniu, o vartotojams turėtų būti sudaryta pasirinkimo galimybė dėl paslaugų teikėjų siūlymų nukelti paslaugų suteikimo terminą. Be to, manytina, kad vartotojų teisių ribojimas galėtų būti taikomas nebent kaip *ultima ratio* priemonė, t. y., kai būtų išnaudotos kitos neigiamų padarinių šalies ekonomikai mažinimo priemonės, tame tarpe ir finansinė valstybės pagalba. Atkreiptinas dėmesys, kad Kultūros ministerijos iškelta problema iš dalies galėtų būti sprendžiama ir patiems paslaugų teikėjams derantis su vartotojais bei siūlant vietoj laiku nesuteiktos paslaugos pasinaudoti didesnės vertės (apimties) paslauga ateityje, tokiu būdu skatinant vartotojus nereikalausti lėšų grąžinimo šiuo metu (Nutarimo projekto lydimajame medžiagoje nėra pateikiama informacijos apie tai, ar tokią praktiką paslaugų teikėjai taiko).

Kadangi išvadoje išdėstytas esminis nepritarimas dėl siūlomo teisinio reguliavimo formos ir priemonių bei atsižvelgiant į itin trumpą terminą Nutarimo projektui įvertinti, tikslinamojo pobūdžio ir juridinės technikos pastabos Nutarimo projektui neteikiamos.

Teisės grupės vyresnysis patarėjas

Ramutis

Prišmantas

Ramutis Prišmantas, tel. +370 706 63792, mob. +370 698 42314, el. p. ramutis.prismantas@lrv.lt